

BÖLÜM 19

ONKOLOJİ HEMŞİRELİĞİNDE ENFEKSİYON KONTROLÜ

Figen BAY¹

19.1. Giriş

Kanser, vücudun çeşitli bölgelerindeki normal hücrelerin anormal hücelere dönüşmesi, bu hücrelerin kontrolsüz çoğalması ve/ veya programlı hücre ölümünün bozulması sonucu ortaya çıkan bir hastalıktır. Kontrol altına alınamadığı zamanlarda hastanın ölümü ile sonuçlanabilir. Kanser tedavisi alan hastalar, tümör hücrelerinin etraf dokulara baskı yapması, hastalığın hayati organlara yayılması sonucu hayatlarını kaybettikleri gibi kanser tedavi sürecinde gelişen enfeksiyonlar sonucunda da hayatlarını kaybederler. Bu nedenle enfeksiyon kontrolü, onkoloji hastaları için hayati önem taşıyan bir konudur.

Bazı kanserlerin kendisi (lenfomalar, lösemiler, kemik iliği tutulumu yapan kanserler vb.) ve bunun yanında birçok kanser tedavisi miyelosupresyon (kemik iliği depresyonu) yapar. Miyelosupresyon sonucu gelişen hematolojik toksisite-ler hasta için akut gelişen ve hayati tehdit edici sonuçlar doğurur. Nötropeni, anemi ve trombositopeni beraberinde ya da tek başına açığa çıkan hematolojik toksisitelerden biri olup onkoloji hastalarında hem kanser tedavilerinin aksaması hem de enfeksiyon riskinin artması anlamına gelir. Bağışıklığı baskılanmış hastalar için, enfeksiyon kontrol stratejileri modern onkolojik bakımın temel bir parçasıdır ve hasta, sağlık ortamı, toplum ve sağlık çalışanları dahil çok düzeyli bir yaklaşım içerir.

¹ Hemşire, Gazi Üniversitesi Hastanesi Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Onkoloji Hemşireliği Derneği Yönetim Kurulu Başkanı, figenbaykara@yahoo.com

Sonuç olarak; kanser tedavilerindeki gelişmeler yaşam sürelerinin uzaması, yaşam sürelerinin uzaması daha fazla onkolojik tedavilerle sonuçlanmıştır. Uzun kanser tedavi süreçleri de iyi bir semptom yönetimi gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Semptom yönetiminin hayati parçalarından olan; enfeksiyon kontrolü uygulamaları kuşkusuz son derece önemlidir. İyi bir enfeksiyon kontrolü hastaların planlanan kanser tedavilerini zamanında almasını sağlamış ve beraberinde tedavi etkinliğini getirmiştir. İyi bir enfeksiyon kontrolü için multidisipliner ekip yaklaşımı, hasta takiplerinin alanında özelleşmiş onkoloji hemşiresi tarafından sürdürülmesi, hastaların enfeksiyon açısından sürekli değerlendirilmesi, hasta ve yakınlarının düzenli eğitimi ve ihtiyacı olduğu zamanlarda doğru rehberlik hizmeti verilmesi son derece önemlidir.

Kaynaklar

- Adachi JA, Perego C, Graviss L, et al. The role of interventional molecular epidemiology in controlling clonal clusters of multidrug resistant *Pseudomonas aeruginosa* in critically ill cancer patients. *Am J Infect Control*. 2009;37:442-446.
- Anaissie EJ, Penzak SR, Dignani MC. The hospital water supply as a source of nosocomial infections: a plea for action. *Arch Intern Med*. 2002;162:1483-1492.
- Chemaly RF, Shah DP, Boeckh MJ. Management of respiratory viral infections in hematopoietic cell transplant recipients and patients with hematologic malignancies. *Clin Infect Dis*. 2014;59:344-351.
- Cowling BJ, Ip DK, Fang VJ, et al. Aerosol transmission is an important mode of influenza A virus spread [serial online]. *Nat Commun*. 2013;4:1935.
- Division of Healthcare Quality Promotion, National Center for Emerging and Zoonotic Infectious Diseases, Centers for Disease Control and Prevention. Basic Infection Control and Prevention Plan for Outpatient Oncology Settings. Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention; 2011. Son Erişim Tarihi: 05.08.2020. Şu adresten edilebilir: <http://cdc.gov/hai/pdfs/guidelines/basic-infection-control-prevention-plan-2011.pdf>.
- Exner M, Kramer A, Lajoie L, Gebel J, Engelhart S, Hartemann P. Prevention and control of health care-associated waterborne infections in health care facilities. *Am J Infect Control*. 2005;33:26-40.
- Fox N, G Englund J, Feuchtiger T, Ljungman P. Viral infections in immunocompromised patients. *Biol Blood Marrow Transplant*. 2011;17:2-5.
- Frenzel E, Chemaly RF, Ariza-Heredia E, et al. Association of increased influenza vaccination in health care workers with a reduction in nosocomial influenza infections in cancer patients. *Am J Infect Control*. 2016;44:1016-1021.
- Freifels A. The neutropenic diet reviewed: moving toward a safe food handling approach. *Oncology (Williston Park)*. 2012 Jun;26(6):572-5, 580, 582 passim.
- Hall CB. Nosocomial respiratory syncytial virus infections: the “Cold War” has not ended. *Clin Infect Dis*. 2000;31:590-596.
- Halpern MT, Yabroff KR. Prevalence of outpatient cancer treatment in the United States: estimates from the Medical Panel Expenditures Survey (MEPS). *Cancer Invest*. 2008;26:647-651.
- Inaba H, Surprise HC, Pounds S, et al. Effect of body mass index on the outcome of children with acute myeloid leukemia. *Cancer*. 2012;118:5989-5996.
- Jefferson T, Del Mar CB, Dooley L, et al. Physical interventions to interrupt or reduce the spread of respiratory viruses [serial online]. *Cochrane Database Syst Rev*. 2011;7:CD006207.

- Lange BJ, Gerbing RB, Feusner J, et al. Mortality in overweight and underweight children with acute myeloid leukemia. *JAMA*. 2005;293:203–211.
- Prematunge C, MacDougall C, Johnstone J, et al. VRE and VSE bacteremia outcomes in the era of effective VRE therapy: a systematic review and meta-analysis. *Infect Control Hosp Epidemiol*. 2016;37:26–35.
- Raad I, Abbas J, Whimbey E. Infection control of nosocomial respiratory viral disease in the immunocompromised host. *Am J Med*. 1997;102:48–52; discussion 53–44.
- Rubin LG, Kohn N, Nullet S, Hill M. Reduction in rate of nosocomial respiratory virus infections in a children's hospital associated with enhanced isolation precautions. *Infect Control Hosp Epidemiol*. 2018;39:152–156.
- Schlesinger A, Paul M, Gafter-Gvili A, Rubinovitch B, Leibovici L. Infection-control interventions for cancer patients after chemotherapy: a systematic review and meta-analysis. *Lancet Infect Dis*. 2009;9:97–107.
- Sehulster L, Chinn RY. CDC; HICPAC. Guidelines for environmental infection control in health-care facilities. Recommendations of CDC and the Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee (HICPAC). *MMWR Recomm Rep*. 2003;52:1–42.
- Shah DP, Ghantaji SS, Mulanovich VE, Ariza-Heredia EJ, Chemaly RF. Management of respiratory viral infections in hematopoietic cell transplant recipients. *Am J Blood Res*. 2012;2:203–218.
- Sokol KA, De la Vega-Diaz I, Edmondson-Martin K, et al. Masks for prevention of respiratory viruses on the BMT unit: results of a quality initiative. *Transplant Infect Dis*. 2016;18:965–967.
- Sung L, Lange BJ, Gerbing RB, et al. Microbiologically documented infections and infection-related mortality in children with acute myeloid leukemia. *Blood*. 2007;110:3532–3539.
- Sung AD, Sung JAM, Thomas S, et al. Universal mask usage for reduction of respiratory viral infections after stem cell transplant: a prospective trial. *Clin Infect Dis*. 2016;63:999–1006.
- Tramsen L, Salzmann-Manrique E, Klingebiel T, Reinhardt D, Creutzig U, Sung L, Lehrnbecher T. Lack of Effectiveness of Neutropenic Diet and Social Restrictions as Anti-Infective Measures in Children With Acute Myeloid Leukemia: An Analysis of the AML-BFM 2004 Trial. *Clinical Trial J Clin Oncol*. 2016 Aug 10;34(23):2776–83. doi: 10.1200/JCO.2016.66.7881. Epub 2016 Jun 6.
- Türköz Sucak, G, HematoLog, Türk Hematoloji Derneği, Türkiye'de Kök Hücre Nakli Ünitesi Kurulması ile İlgili Kriterler ve Teknik Ayrıntılar, 2011;1:286–297. Son Erişim tarihi: 13.02.2022. Şu adresten edinilebilir: <https://www.thd.org.tr/thdData/Books/202/turkiye-de-kok-hucre-nakli-unitesi-kurulmasi-ile-ilgili-kriterler-ve-teknik-ayri.pdf>
- Von Lilienfeld-Toal M, Berger A, Christopheit M, et al. Community acquired respiratory virus infections in cancer patients—guideline on diagnosis and management by the Infectious Diseases Working Party of the German Society for Haematology and Medical Oncology. *Eur J Cancer*. 2016;67:200–212.
- World Health Organization. SAVE LIVES: Clean Your Hands: WHO's global annual call to action for health workers. Geneva, Switzerland: World Health Organization;2017. Son Erişim Tarihi: 05.08.2020. Şu adresten elde edilebilir: <http://who.int/gpsc/5may>